

BIA

ความสุขปีใหม่... กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า

www.dhamma4u.com

ธรรมะใกล้มือ

ลำดับที่ ๑ / ๕๓

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพารายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติและแสวงหาปัญญาเบื้องต้น สำหรับผู้ไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด สามารถมีส่วนร่วมได้โดย

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดังท่านให้ทาน

๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง

๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแผ่ในวาระต่าง ๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะ ส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดี ๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพพิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

BUDDHADASA INDAPANNO ARCHIVES FOUNDATION

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ความสุขปีใหม่... กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า

พุทธทาสภิกขุ

โมกขพลาราม พุมเรียง ไซยา :
วันที่ ๑ เดือน เมษายน พ.ศ.๒๕๖๙
พรและเมตตาจงเจริญแก่คุณและครอบครัว

ความสุขปีใหม่...กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า

.....

เช้าวันนี้ เงานิมนต์ไปรับบัณฑิตเป็นพิเศษ ในการตัดขาดวันปีใหม่ พลอยรู้สึกอึดอัดใจ ไปตามทายก เกิดความรู้สึกว่ากลับถึงที่พักจะ เขียนจดหมายส่งความสุขถึงใคร ๒-๓ คน นึกถึง คุณสมัญญาได้คนหนึ่ง จึงเขียนจดหมายฉบับนี้ มา.

ด้วยจดหมายฉบับนี้ อาตมาขอส่งความสุข ปีใหม่มาเพื่อความเจริญอกงามของปัญญาจักขุ, เครื่องมองเห็นชีวิตตามที่เป็นอย่างจริง สำหรับความสุขอันจะสดชื่นเยือกเย็นยิ่งขึ้นในปีใหม่นี้, จนกว่าความสุขจะถึงที่สุด ซึ่งต่อไปใครจะส่งหรือไม่ส่ง ก็เท่าเดิม

ความสุขที่อาตมาส่งมานี้ ส่งมาในรูปแบบแห่งการพิจารณาให้รู้จักชีวิตตามที่เป็นจริง ว่าชีวิตนี้คืออะไรแน่, ซึ่งถ้าเราพิจารณาได้สูงหรือลึกมากกว่าปีเก่า ปีใหม่ก็มีความสุขมากขึ้นจริงๆ เพราะฉะนั้นในการรับความสุขปีใหม่ ซึ่งอาตมาส่งมานี้ ก็คือขอให้คุณใช้เวลาสักเล็กน้อยพิจารณาชีวิตด้วยกัน การส่งของอาตมาและการรับของคุณก็จะเป็น Complete development.

ชีวิตคืออะไร? เราเกิดมาทำไม? ความสุขคืออะไร? เหล่านี้ ถ้าเราเพิ่งพิจารณาหาคำตอบในทางพุทธศาสนาโดยตรง (เว้นการแบ่งโดยทางตรรกวิทยา ชีววิทยา มานุษยวิทยา เป็นต้นเสีย) แล้ว เราจะได้คำตอบอันเดียวกันทั้งสามปัญหา หมายความว่า เราค้นพบคำตอบของ

ปัญหาเดียวพบ มันก็เป็นคำตอบของสองปัญหา
 ที่เหลือนั้นด้วย. เพราะคำตอบอย่าง **Buddhist**
 แท้ นั้น ชีวิตคือ **Compounded thing** อันหนึ่ง
 ซึ่งหมุนกลิ้งไปตามอำนาจของส่วนผสมส่วนหนึ่ง
 ของมันเอง ซึ่งปรุงแต่งมันขึ้นและเป็นปัจจัยให้
 มันตั้งอยู่. **Compounded thing** นี้คงผสมกัน
 อยู่ได้และหมุนกลิ้งไป ก็เพราะมีวิชา ค้นหา
 อปาทาน กรรมหนุนหลัง. มันเต็มด้วยความ
 ทนทุกข์ทรมาน ทั้งอย่างเปิดเผย และอย่างลับ
 ก็เพราะการที่มีต้องกลิ้งไปตามเหตุตามปัจจัย,
 และเพราะอวิชาเป็นต้น เป็นเครื่องตีโต้ให้มัน
 กระท้อนไปมาเหมือนลูกตะกร้ออยู่เสมอ. มันจะ
 เป็นสุขจริงๆ ได้ ก็ต่อเมื่อมันหยุดหมุน หยุด
 กระเด็นไปมา โดยหมดเครื่องหนุนหลังและผลัก

ใส และในที่สุด Compound thing นั้นแยก
 สลายออกจากกัน ไม่กลับผสมกันได้อีกดูจเรือน
 ที่ร้อลงเสียแล้ว ไม่มีใครประกอบให้เป็นเรือน
 ขึ้นอีกจะนั้น ทั้งหมดนี้คือลักษณะภาพขึ้นเชิงของ
 ชีวิต. การที่เราเกิดมาก็เพราะเราไม่รู้ (อวิชา)
 ต่อเรื่องชีวิต. เพราะจะนั้นเราเกิดมาก็เพื่อเรียน
 ให้รู้เรื่องชีวิต....หยุดเกิดหรือ “กลิ้ง”

ถ้าเราเป็นนักแสวงสุข เราต้องค้นหาคำตอบ
 ของชีวิตตามแนวแห่งศาสนาอย่างเดียวกัน. เพราะถ้าเราค้นอย่างนักชีววิทยาได้คำตอบมาว่า
 ชีวิต คือ ความยังเป็นอยู่อย่างสดชื่น และเจริญ
 งอกงามของ **Protoplasm** ที่ประกอบกันเข้า
 เป็นเซลล์ของร่างกาย ดังนี้ เราจะเห็นได้ว่าไม่
 เกื้อกูลแก่การพ้นทุกข์ทางใจแต่อย่างใดเลย. แม้

ในทางตรรกวิทยาและมนุษย์วิทยา ก็อย่างเดียวกัน เพราะวิทยาเหล่านี้ นักปราชญ์แผนปัจจุบันนี้มุ่งกล่าวเท่าที่เป็น **Physics** คือรู้สึกได้ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย เท่านั้น ส่วนทางพุทธศาสนากล่าวเพ่งถึงส่วนที่เป็น **Meta-Physics** คือรู้จักเฉพาะด้วยใจ หรือปัญญาอย่างเดียว, จึงได้คำตอบสมบูรณ์เพียงพอแก่การที่จะเปลื้องตัวความทุกข์ (ซึ่งเป็นธรรมชาติประเภท **Meta Physics** เหมือนกัน) นั้นได้, เราจึงได้คำตอบของปัญหาว่า “**ชีวิตนี้คืออะไร**” เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ดีกว่าที่จะคั่นตามวิธีของนักชีววิทยาเป็นต้นนั้นเสีย.

เมื่อเรารู้ว่าชีวิตคืออะไรดังนี้แล้ว เราจะพบได้อีกว่า ชีวิตของเราจะต้องหมุ่นกลิ้งต่อไป

หรือเราอาจหยุดมันเสียได้และเรียกได้ว่าเรารู้จัก
สิ่งที่เรียกกันว่า “ตัวเรา” ดี. ถ้าเรายังมีความ
รู้สึกว่าเป็นเรา และชีวิตของเราจะต้องหมุน
กลิ้งไป (เพราะเรายังมีวิชา ตัณหา อุปาทาน
กรรม. ยังไม่อาจตัดมันในขณะนี้) เราก็ต้อง
ยอมกลิ้ง แต่พยายามกลิ้งให้งดงาม เหมือนตัว
ละครที่พยายามทำบทบาทของตนให้เรียบร้อย
ที่สุด. เพราะว่า การกลิ้งที่งดงามนั้นช่วยให้เรา
หยุดกลิ้งได้เร็วเข้า. แต่ถ้าเราเห็นความสามารถ
หรืออุปนิสัยของตัวเอง ว่าอาจทำให้หยุดกลิ้งได้
ในบัดนี้ เราก็กระทำไปอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นทาง
ของสมณะอันแท้จริง, และหยุดกลิ้งได้ในชาติ
ทันตาเห็นนี้, ซึ่งเรียกว่าขั้นลูอรหันต์.

ขอภัยเถิด. ให้เอาตมตกลางเอาเป็นว่าคุณ

อยู่ในพวกแรกคือยังต้องหมุนกลิ้งต่อไป และเพื่อให้ความสุขปีใหม่เกิดแต่คุณจริง ๆ คุณจึงต้องพยายามกลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า. ถ้าก่อนนี้เคยกลิ้ง (คือมีชีวิตอยู่ด้วยความอยากดิ้นรนง่าน (ค้นหา), เป็นต้นแล้ว คุณจะต้องปราบให้มันมี **energy** น้อยลง หรือถ้าเหวี่ยงมันลงเสียได้จาก บัลลังก์ผู้บัญชาการของชีวิตก็ยิ่งดี, แล้วทำตนให้กลิ้งไปด้วยอำนาจความรู้สึกที่สะอาด เช่น ความกตัญญูกตเวที, ความรู้สึกถึงหน้าที่ของชีวิต หรือหนี้ธรรมชาติ เป็นต้น มันจะกลิ้งอย่างเรียบร้อยเงียบเย็น ไม่ระหกระเหินล้มลุกคลุกคลาน. สรุพออย่างสั้น ๆ ก็คือ เรามีชีวิตล่องไปวัน ๆ หนึ่ง ด้วยการบรรเทาความอยากในสิ่งที่ชั่วอยาก ให้น้อยลงทุกที ๆ. ถึงปีใหม่ก็สะสาง

เทคนิคของมันให้ดียิ่งขึ้นทุกปี ความสุขปีใหม่ก็เป็นวันหวังได้อย่างแน่. มิฉะนั้นชีวิตนี้จะยุ่งเหยิง หมักหมม ซ้ำซ้อน หนักเข้าทุกปีเหมือนกัน แล้วเราก็อยากที่จะแจ่มใส และรู้จักชีวิตได้ มันจำเป็นเพราะถ้าเรารู้จักชีวิตดี เราก็รู้จัก **Act** ของการครองชีวิตได้ดีเช่นเดียวกับถ้าเรารู้จักเครื่องยนต์ของรถเราละเอียดลออเราก็ใช้รถนั้นได้ดี ตามความประสงค์ของเราเหมือนกัน

ความสุขปีใหม่ดังกล่าวมานี้ ส่งมาสำหรับถ้าคุณ ยังไม่มีก็จะให้มี, ถ้ามีอยู่ก่อนแล้ว ก็จะได้มากยิ่งขึ้น เพราะผู้ที่เป็น **very Buddhist lay man** แท้. อย่างคุณควรต้องมีความสุขอย่างที่เป็น **Buddhist** แท้. สุขอย่างวิทยาศาสตร์

เป็นต้นนั้น เอาไว้ประดับรั้วบ้านคุณเล่นเพลิน ๆ
 แหะเหมาะสมมาก. และถ้าคุณเห็นสมควร จะ
 เปิดเผยความสุขที่ส่งมานี้ ให้เป็นสาธารณะแก่
 เพื่อนฝูง เป็นการทำบุญปีใหม่ อีกส่วนหนึ่งด้วย
 ก็คงจะมีสุขมากขึ้นอีก

ที่สุดนี้ หวังว่าคุณคงใช้เวลาว่าง เป็นเวลา
 เพื่อพระศาสนาตามเคย : พยายามให้สมาคม
 ของคุณก้าวหน้าในการทำประโยชน์ให้เกิดแก่
 ศาสนาและประชาคมยิ่งขึ้นไปเถิด. ถ้าสมาคม
 ออกหนังสือพิมพ์อีกดังที่คุณเคยตั้งใจไว้ ขอ
 แสดงความยินดีมาด้วยเป็นอย่างมาก พุทธ
 ศาสนาเรากำลังขาดการโฆษณาธรรมอย่างยิ่ง.

พร, เมตตา, และความสุขปีใหม่ แต่คุณ.

(ลายเซ็น)

ปล. อาตมาได้บอกให้ชาวคณะธรรมทาน
ยินดีล่วงหน้าไว้ว่า ถ้าคุณไม่มีการติดขัดอย่าง
จำเป็น หนังสือพุทธศาสนาเล่มปีใหม่จะมีเรื่อง
ของคุณทำนองปีก่อน บรรจุอยู่ด้วยเป็นแน่

หนังสือของท่านลงวันที่ ๑ เดือนนี้ ผมได้
รับแล้ว. ด้วยกรรมบังดาล หรือ co-incidence
อย่างหนึ่ง ความสุขที่ท่านกรุณาส่งมาถึงในวัน
เกิดของผมซึ่งมีอายุ ๒๙ ปีเต็ม. ผมได้อ่าน
และตริตรองโดยตลอดแล้ว รู้สึกปราบปลื้มเป็น
ที่ยิ่ง อัน ส.ค.ส. ชนิดนี้ มีคุณค่าเหนือประการ
อื่นทั้งหลาย

เป็นธรรมดาที่ท่านวินิจฉัยถูกต้องแล้ว ว่าผมยัง
อยู่ในจำพวกที่ต้องหมุ่นกลิ้งไป เพราะฉะนั้นผม
จึงสนองรับโอวาทของท่าน และใน พ.ศ.๒๕๗๙

นี้ ผมจะต้องพยายามกลิ้งให้ดีกว่า พ.ศ.๒๕๗๘. ผมรู้สึกอยู่แน่แท้แก่ใจว่า การจะกลิ้งให้ดีขึ้นหรือไม่ดีขึ้นกว่าปีเก่านั้นย่อมเป็นคุณและเป็นโทษแก่ตัวผมเอง เพราะฉะนั้น inspiration ที่ท่านให้แก่ผม ว่าให้กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่านั้น จึงเป็นการให้คุณแก่ผมถ่ายเดียวทั้งนี้เป็นกรุณามหณ ณาโว ความกรุณาอันใหญ่หลวง.

ผมมาคำนึงนึกพิจารณาในตัวเอง (introspection) แล้วจับได้ว่า อันในตัวผมนี้ มี born character อยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้ผมต้องกลิ้งไปกลิ้งมา เหมือนอย่างที่ท่านว่าเป็นเหมือนคน ๒ คนคอยตีโต้ให้ผมกระดอนไปกระเด็นมาอย่างนั้น. สิ่งนั้นในตัวผมคือความมักใหญ่ใฝ่สูง หรือจะจำกัดความหมายลงไปได้ว่า เป็นความ

อยากเก่ง. ผมมีความอยากเก่งไปทุกทาง อยากเก่งในวิชาการอาชีพ อยากเก่งในการงาน การสมาคม การเล่น และแม้แต่ในงานอดิเรกทั้งหลาย. เมื่อไรผมเก่งได้ ผมก็พอใจ แต่เมื่อไรผมเก่งไม่ได้ ก็โทมนัส และยังหากเก่งในการงานไม่ได้ (ซึ่งเป็นไปในงานบางชิ้นและบางเวลา) แล้ว ยิ่งเกิดโทมนัสเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับปลงอนิจจ° ตัวเองว่า **good for nothing.** อาการมีเช่นนี้ ผมรู้ว่า ก่อให้เกิดทุกข์ และเป็นทุกข์อย่างคมเฉียบ.

ปัญหามีว่า ผมจะตัดทุกข์นี้ได้อย่างไร.

จริงอยู่ **the perfect truth** ที่ท่านให้มาในเรื่องชีวิตนั้น เป็นทางแท้ แต่กระนั้นผมก็ยังมี **วิจิกิจฉา** อัน **ambition** หรือความอยากเก่ง

เช่นของพมนี่ เข้าใจว่ามีคุณอยู่คือทำให้เก่งจริง
ได้ และเมื่อเก่งจริงแล้วก็ยอมเป็นประโยชน์ใหญ่
แก่คนทั้งหลาย และตัวพมเอง. หากพมปราบ
ความอยากเก่งเสีย ประโยชน์รับก็ยอมไม่มีเช่นนี้
พมจะไปทางไหนดี.

ความ “อยากเก่ง” เช่นนี้ เป็นเพราะ
อะไรหนุนหลัง อวิชา ตัณหา อุปาทาน หรือ
กรรม?

ข้อคิดที่วนไปวนมานี้ ทำให้พมเกือบๆหลง
ไปในทางที่ว่า จริงละกรรมังที่พระพุทธศาสนา
สอนให้คน **stagnant** คืออยู่นิ่ง ไม่เคลื่อนไหว ไม่
ไหวไม่เดินหน้า สอนให้คนไม่ทำประโยชน์
(หมายความว่าประโยชน์ทางโลก ไม่ใช่ทางธรรม)

ขอความกรุณาท่านโปรดให้ความสว่างแก่

ทางของผมด้วย.

จดหมายของท่านนี้ มีค่าสูงนัก ผมจึง
หลากให้แพร่หลาย เป็นข้อเสนอแก่นักธรรมนัก
คิดทั่วไป. จึงคิดว่า จะส่งไปลงในหนังสือพิมพ์
พุทธธรรม ซึ่งจะออกเป็นพิเศษ และเป็นเล่ม
แรกของแนวใหม่ ในวันวิสาขบูชาที่จะถึงนี้ เชื่อ
แน่ว่าท่านจะอนุญาต เพราะได้กล่าวไว้เป็น
ปริยายแล้ว ในหนังสือนั้น.

คนที่กระผมให้อ่านก็คือคุณแม่ของผมเอง
ท่านชอบใจนัก และบ่นอยากพบท่านมหาอีก.

ในเดือนเมษายนนี้ เป็นฤดูร้อน ทาง
ราชการผ่อนผันให้ลาพักผ่อนได้. ผมจะมาอยู่
หัวหินพร้อมด้วยครอบครัว ตั้งแต่วันที่ ๗ ถึง
๒๑ นี้ ที่บ้านมะขามโทน (ของพระยาภิรมย์

ภักดี). ชั้นแรกตั้งใจว่าจะมาเยี่ยมสวนโมกขฯ แต่...ทางราชการให้พัก ๑๕ วัน และครอบครัวอยากจะหนีร้อนทางกรุงเทพฯ มาเที่ยวและพักผ่อนแล้วผมก็ต้องมาด้วย. คุณแม่ก็จะมาหัวหินเหมือนกัน.

สำหรับหนังสือ “พุทธศาสนา” ผมได้เขียนความรู้สึกบางอย่างส่งไปแล้ว โดยมีหนังสือถึงในนามของท่าน เข้าใจว่าป่านนี้คงได้รับแล้ว.

ขอขอบพระคุณอย่างมากอีกครั้งหนึ่ง ที่ท่านได้กรุณาส่งความสุขอันสูงถึงอย่างนี้มาให้ กระผม

วันที่ 29 เมษายน 2539

พรแลเมตตา แต่คุณสัจญา และครอบครัว

อาตมาได้รับ จ.ม.ของคุณแล้วทั้งสองฉบับ
พร้อมด้วย เรื่องอารมณ์สงบเย็น ด้วยความ
ขอบคุณอย่างยิ่ง การที่อาตมาเพิ่งได้ตอบวันนี้
เนื่องจากไปธุระและยุ่งด้วยเรื่องบางอย่างถ้า
ทำให้ต้องคอย โปรดอภัย

เรื่องอารมณ์สงบเย็น นับว่าเป็นชิ้นหนึ่งที่จะ
ทำให้นักศึกษาเข้าใจพระพุทธศาสนา ได้อย่างถูกต้อง
ต้องส่วนหนึ่ง นับว่าคุณได้ทำการช่วยเหลือเพื่อน
มนุษย์ชิ้นหนึ่งอีก ขออนุโมทนาและได้สิ่งให้
บรรณาธิการกานำลงในฉบับวิสาขนี้

เรื่อง “อยากเก่ง” และพุทธศาสนาสอนให้
สงบนิ่งหรือ? ของคุณนั้นอยู่ในประเภทที่ตอบ
ยาก และต้องการคำตอบค่อนข้างยาวจะต้องขอ
ไว้คิดดู และตอบอย่างละเอียดในคราวหลัง ถ้า

คิดออกในบัดนี้ขอตอบพอเป็นเค้าๆ ก่อน ก่อน
อื่น ความยากนั้น ต้องได้รับการพิจารณาเสีย
ก่อนว่าเป็นตัวอะไรแน่ เป็นความอยากอย่าง
คึ้นรน (ตัณหา) หรือความพอใจทำ (ฉันทะ)
หรือ เป็นความใคร่ความปรารถนา (ปัตถนั)
เป็นต้น ไม่เช่นนั้น ตอบไม่ตรงเข้าได้เลย
เพราะทั้งสามนี้โดยภาษาไทย อาจเรียกเป็นความ
“อยากเก่ง” ไปหมดก็ได้ ถ้าเป็นตัวตัณหา ก็
เป็นทุกข์หนัก ถ้าเป็นความปรารถนาก็หย่อนลง
มาตามลำดับ และคำว่าปรารถนานั้น เป็นได้ทั้ง
ดีและชั่ว คือมาจากอวิชชาก็ได้ วิชชาก็ได้. แต่
ถ้าเป็นตัณหา (คือ ความคึ้นรนฮ่าน) แล้วมา
จากอวิชชาโดยส่วนเดียว การปรารถนานิพพาน
ไม่จัดเป็นตัณหา. การอยากอย่างอื่นถ้ามีวิชา

เป็นมูลจริง ๆ แล้ว เป็นเพียงความปรารถนา เพราะความรู้ที่นั้นหมุนให้เรารู้สึกอยากในด้านที่ไม่ถึงกับพลาด เช่นเดียวกับปรารถนานิพพานเหมือนกัน. โปรดทราบว่าความหมายของศัพท์ที่กล่าวมานี้ อาจไม่ตรงกับท่านเหล่าอื่นหมายกันได้ ในที่นี้เอาเฉพาะแต่ที่อาจทำความเข้าใจกันได้ ระหว่างอาตมากับคุณ (เท่านั้น)

อวิชา ตัณหา อุปทาน กรรม สี่อย่างนี้เนื่องกันเสมอ โดยความเป็นเหตุผลของกันและกัน แต่ที่แยกๆ ก็ด้วยมุ่งว่าเฉพาะประเด็นนั้นมีอะไรออกมา อวิชา หรือกรรมเป็นต้น. ดังนี้ก็มิ. แต่เมื่อก้าวโดยกว้างขวางแล้ว มันทั้งสี่อย่างที่เดียว. เพราะอวิชาเป็นบ่อเกิดของสิ่งอื่นๆ ทุกอย่าง เพราะรู้ผิดจึงอยาก จึงยึดถือ,

จึงทำกรรม, เช่นเดียวกับเราพูดเท็จออกมาได้. การแยกเป็นวจีกรรม ก็เพ่งเฉพาที่ปรากฏชัด เห็นง่ายเป็นส่วนมาก. แม้ความอยากเก่งก็ทำนองเดียวกัน, ชีวิตของคนเรากลับไปเพราะของสี่อย่างนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งก็เพ่งเอาตามทีเห็นชัด เฉพาเรื่องนั้นๆ ถ้าแยกเรื่องจึงจะแยกผู้ทำให้กลับได้. ถ้ากล่าวรวมก็ได้แก่อวิชา เพราะฉะนั้นความอยากเก่ง ของคุณๆ อาจแยกได้เองว่าเฉพาเรื่องนี้ เรื่องนั้น เรื่องโน้น มันมาจากอะไรกัน ถ้าเมื่อกล่าวรวมๆ กัน : ถ้าอยากถูกทางมันก็เป็นวิชา หรือกรรมประเภทมโนกรรมที่ดี. ถ้าผิดทางมันก็อวิชาแท้ (กรรมที่เกิดจากอวิชา หมายถึง ที่เป็นไปเพื่อทุกข์โดยส่วนเดียว) ต่อไปนี้เป็นหลัก เครื่องสังเกต

เพื่อแยกว่าอะไรเป็นผู้ เตะตี เราให้กลับไป.

ก.เมื่อทำอะไรเพราะเข้าใจผิด ทำเองโดยไม่มีใครหรือความรู้สึกอะไรข้างคับ มันก็คือ อวิชา อาจหมุนจี๋, พาดพิง คนโน้น คนนี้ก็ได้อะไรที่เราเห็นว่าควรทำในยุคนี้ต่อไปภายนอกหน้า เราอาจเห็นเป็นว่า “ข้าพเจ้ามาเสียพอกการ” ก็เป็นได้ มันมักจะแล้วแต่ความต่ำสูงของความรู้สึก, หรือความที่อวิชา ค่อยๆหมดไป. ปุณฺชนเราอยากเจริญโยแพนโลกียะอย่างถูกต้อง มันก็เป็นวิชาของเราแต่นั้นมันเป็นอวิชาของพระอรียะสาวก. เมื่อเราเป็นอรียะสาวกในภายหลังเราจะเห็นว่า “วิชา” ในสมันโน้น นั้นมัน “อวิชา” ชัดๆ เพราะมันทำให้เราตกลงเข้าไปหาที่สุดแห่งความทุกข์, แทนที่จะค่อยๆ กลับไปอย่างจิตสนิท

เยือกเย็น และค่อย ๆ ไกล่ ต่อนิพพาน.

ข.เมื่อทำอะไรเพราะความอยาก ดันรนง่าน
ภายในจิตต์บังคับให้ทำงานบางคราวนั่งรถเร็ว
ช.ม.ละ 50 ไมล์ ก็ยังไม่ทันใจก็พึงรู้สึกกว่า
ถูกบอลล์ชีวิตของเรา ถูกตีอย่างแรง โดยตัณหา
แล้วคนเชื่อการเวียนเกิดแล้วเกิดเล่าก็พึงทราบว่
ในการที่ไปเกิดในภพต่าง ๆ ตามความอยากก็คือ
ตัณหาเป็นผู้ส่งไป (ตัณหาส่วนที่มาจากอวิชา
โดยแรง)

ค.เมื่อทำอะไรเพราะจิตต์เข้าไปผูกพันอยู่ใน
สิ่งใด สิ่งหนึ่งที่มีอยู่เป็นต้นว่า ลูกรัก เมียรัก
ยศ ตัวเรา ฯลฯ ด้วยความยึดถือว่ “เรา”
“ของเรา” ดังนี้แล้ว ก่อความกังวล ความอาลัย
ความระแวง ความหนักใจ ฯลฯ ดังนี้ก็พึงทราบ

ว่า บอลล์แห่งชีวิตกำลังถูกเคาะเล่นอยู่อุปทาน มันผูกมัดหย่อน ๆ แต่แหลมแล้วอยากแก้เป็นที่สุด.

ง.เมื่อเราจะต้องทำหรือรับผลจากอะไรบางอย่าง ในเมื่อเราปรารถนาหรือไม่ปรารถนา เช่น จะต้องติดตาราง, ต้องตกนรก, ต้องปลุกปั่นเรือขึ้นช่วยตัวเองให้พ้นผิด ฯลฯ อย่างเป็นพินเป็นไฟ เหล่านี้ พึงทราบว่าลูกบอลล์ของเรา กำลังถูกตีโดยกรรม.

เท่านั้นบรรยายมานี้ คงเป็นแนวให้เห็นหลักวินิจฉัยได้บ้างแล้ว คุณควรตรวจตัวเองค่อย ๆ สังเกตไปก็จะรู้ ได้อย่างถูกต้อง. การที่จะให้อาตมาวินิจฉัยมาให้เด็ดขาดนั้น ขอกระซิบบว่า **“มันเหมือนกับตรวจโรคทางไปรษณีย์”** ต้องเป็นหมอที่เลิศจริงจึงจะทำได้ อาตมายังไม่กล้ารับเก

รียติยศอันนี้ในเวลานี้ เพราะยังเป็นเพียงนักเรียน.

ส่วนหนึ่งที่คุณเกือบจะคิดว่า พุทธศาสนา สอนให้คนหยุดนิ่ง (Stagnant) เสีย นั้น ก็เป็น เรื่องที่จะต้องกล่าวกันยืดยาวเหมือนกัน เพราะเนื่องกับ Spirit ของพุทธศาสนาโดยตรง เมื่อเรายังไม่รู้จักพระพุทธานุภาพของเราพอ ก็ยากที่ ความระแวงจะหมดสิ้นไปอย่างไม่มีเหลือ ขอภัยที่จะต้องกล่าวว่า คุณยังไม่รู้จักความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับชีวิตของมนุษย์เราพอเพียง ที่จะขจัดความสงบ ซึ่งมีจะเกิดขึ้นเท่านั้นจึงง่ายนิดเดียว คือ คุณพยายามศึกษาให้มากพอ มันก็จะหายไปเอง

พุทธศาสนา, ตามความเชื่อของอาตมา, จะ สอนให้คุณหยุดนิ่งอย่างไรได้ แม้ว่าจะสอนให้

ระงับตัณหาเพื่อพระนิพพาน คือ ความสุขสงบ
 เยือกเย็น ก็จริง ถ้าเพ่งดูพุทธศาสนาทางทฤษฎี
 เราจะพบหลัก**ปฏิจจนุปบาท** สอนว่า เมื่อสิ่งนี้
 มีอยู่สิ่งนั้นต้องเกิดขึ้น, และสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้วมี
 อยู่ สิ่งโน้นต้องเกิดขึ้น ฯลฯ เรื่อยไป, ดังนี้
ยถาปัจจยปวัตตติ สิ่งทั้งปวงหมุนกลับไปตาม
 ปัจจัย (Cause) ของมันเอง **สขาร สสสตานตติ**
 ทั้งหลายที่จะหยุดนิ่งอยู่ย่อมไม่มีและ ฯลฯ
 อีกเป็นอันมาก ซึ่งแสดงเนื้อความอยู่อย่างเป็น
 หลักความจริงอันมั่นคงว่า สิ่งทั้งปวงมันกลิ้งไป
 เองตามธรรมชาติของมันเอง อย่างไม่มีอะไรมา
 หยุดมันได้. พุทธศาสนาเกิดขึ้น ก็ไม่เปลี่ยนกฎ
 ธรรมชาติอันนี้ได้. พุทธศาสนาจึงไม่ทำการอย่าง
 ที่เรียก “**น้ำเซียวขวางเรือ**” แต่ได้สอนวิธีที่จะ
 กลิ้ง หรือถ้อยท้ายเรื่อนั้นให้แล่นไปอย่างงดงาม

ราบรื่น จนกว่าชีวิตจะขึ้นสู่ระดับสูง เป็นโลกุตตร ซึ่งเมื่อขึ้นถึงแล้ว จะรู้ด้วยตนเองว่า มันเป็นอย่างไรงัน หยุดหรือกลิ้ง ดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ยังไม่ควรกล่าวถึงเลยว่าเป็นอย่างไร นอกจากพึงทราบว่า นั่นเป็น Goal จริงๆ ของลูกบอลล์ คือ ชีวิตเท่านั้น. ถ้ากลิ้งด้วยตัณหา อุปาทาน มั่นกระตบกระทั้ง ระหกระเหิน และไม่กลิ้งไปหา Goal. ถ้ากลิ้งด้วยวิชา เขือกเขิน และไปถึง Goal โดยเร็ว. เมื่อถึงแล้ว จะเป็นผู้หมดความสงสัยทุกอย่าง หมดอยากทุกอย่าง, หมดแล้วทุกอย่าง, ฯลฯ มันเอิมอย่างเย็นที่สุด.

เราจะกลิ้งกันให้ถึงที่นี้, ถ้าเราหยุด เราก็ต้องตกอยู่ในท่ามกลางความยุ่งยากโดยประการทั้งปวง. ธรรมชาติให้เราผ่านเข้ามาใน “ดง”

แห่งการลึงคูให้ทุกๆ อย่าง, การมีครอบครัว มีเงิน มีศักดิ์ มีบริวาร ยากจน จนทาน ฯลฯ เหล่านี้ก็เพื่อให้เราศึกษามันให้รู้จัก แล้วเราก็จะรู้เองว่าเราควรทำอย่างไร. แต่อนิจจา เรามามีคมนตรี แทนที่จะมาศึกษาจึงต้องการสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยทำลายความมีคมนตรี-สิ่งนั้น คือ พุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่า พุทธศาสนาได้มีมาเพื่อสอนให้เราผ่าน “ดง” นี้ไปได้เท่านั้น, เราผ่านไปหลงไปหลงมาอยู่ในดงนี้ ไม่รู้ที่ร้อยชาติมาแล้ว ไม่เห็นออกไปได้สักที นั่นมันก็เท่ากับหยุดเสียเองแล้ว เป็นการฝืนกฎธรรม หรือธรรมชาติเสียเอง พุทธศาสนาช่วยจูงเราออกไปได้ ทำไมจะระแวงไปว่า พุทธศาสนาสอนให้เป็นคน (Stagnant)

เราลองชม “ดอกไม้สวยๆ ของโลก”

เพลิน วนเวียนอยู่ในที่นี้, คือ โลกนี้มีตำรา
 การเมือง, การสมาคม, การฝีมือ ฯลฯ ให้เรา
 หลงไหล แปลก ๆ หน้าทอยอยกันเข้ามาเสมอ
 เพราะโลกก็หมุนกลิ้งชักย้ายเปลี่ยนแปลงไปตาม
 ธรรมดาไม่มีหยุด มีอะไรเกิดขึ้นแปลก ๆ ล่อให้
 เรากระโดดโลดเต้นไม่ขาดระยะ นั่นคือลูกบอลล์
 ชีวิตถูกเตะตีไปมาเหมือนลูกบิดเลียดอยู่เสมอ
 จึงไม่ไปถึงไหนกันได้เลย พุทธศาสนาจึงเราไป
 หาที่ประเสริฐสุดแห่งหนึ่ง แต่ว่า เวลานี้ กำลัง
 สอนให้คนมี Experience ในการผ่านเกาะเล็ก
 แก่งน้อยเสียให้ได้ก่อนเท่านั้น ไม่ใช่กดให้หยุด

พรเมตตาและคิดถึง

.....

พีเลียงสอนเดิน

เดินไปด้วยความรู้ผิด (อวิชชา) ย่อมหลง
วกไปเวียนมา

เดินไปด้วยความอยาก (ตัณหา) ย่อมล้มลุก
คลุกกลาน

เดินไปด้วยความผูกพัน (อุปาทาน) ย่อม
อ่อนเปลี้ยพะวงหลัง

เดินไปด้วยแรงกรรม ย่อมไม่มีอิสรภาพของ
ตนเอง.

พุทธศาสนา จึงสอนให้เดินไป ด้วยการ
บรรเทา สิ่งนั้นเหล่านั้นเสีย มีความดีอย่างอื่น ๆ
ตรงกันข้ามเกิดขึ้นแทน มันจึงได้ผลตรงกันข้าม.
และเราก็ถึงซึ่งสถานที่อันเราไม่เคยไปและเดาไม่
ถึง

พุทธทาสภิกขุ

๒๙ เมษายน ๒๕๓๙

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม เมื่อปี ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. ปีใหม่ ต้องดีกว่า ปีเก่า ๒. น้ำพริกถ้วยเดียว แก้ปัญหาได้หมดทั้งโลก ๓. กรรมในพระพุทธศาสนา ๔. นิพพานสำหรับทุกคน ๕. มาเป็นพุทธศาสนิกชนเถิด ๖. กาลามสูตรช่วยด้วย! ๗. ศึกษาวิจารณ์ ๘. โลกอาจรอดได้ แม้เพราะกตัญญูกตเวทิตี ๙. ดับไม่เหลือ ๑๐. เสี่ยงแห่งความไม่มีทุกข์ ๑๑. เสี่ยงแห่งความสงบ ๑๒. อาหารใจ

๑๒ เล่ม สำหรับ ปี ๒๕๕๓ ตามลำดับเดือน ประกอบด้วย

๑. ความสุขปีใหม่...กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า ๒. เป้าหมายชีวิตและสังคม ๓. อุดมคติของโพธิสัตว์ ๔. ยอดแห่งความสุข ๕. การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง ๖. วิปัสสนาระบบลัดสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป ๗. ทำบุญ ๓ แบบ ๘. แม่คือผู้สร้างโลก ๙. บุตรที่ประเสริฐที่สุด ๑๐. ดำรงจิตไว้อย่างถูกต้อง ๑๑. ทุกอย่างเป็นเช่นนั้นเอง ๑๒. ดอกสร้อยยแสดงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต

ธรรมะใกล้มือ

- สมัครรับ SMS ข้อธรรมฟรี เฉพาะเครือข่าย AIS
กด *455233300 แล้วกดโทรออก
- ธรรมะ “Twitter” ที่ www.twitter.com/buddhadasa
- ธรรมะดีดี (D³) รับ “ข้อธรรม” และ “เสียงธรรม”
www.facebook.com/buddhadasaarchives
www.facebook.com/book.bia
www.dhamma4u.com
www.bia.or.th
www.life-brary.com
- แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ทั้ง iOS และ Android
 - BIA Dhamma eTravel : เที่ยวทั่วไทยให้ถึงธรรม
เปิดพื้นที่ธรรมในหัวใจสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมมือใหม่
 - BIA Meditation : สงบจิต พินิจ ภาวนา
สัมผัสสมาธิกับการดับเสียงธรรมชาติ

ธรรมะในสวน ตักบาตรเดือนเกิด

- ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน ที่สวนโมกข์กรุงเทพ
- บูชาพระรัตนตรัย รับศีล และฟังธรรม ตักบาตรแบบครั้ง
พุทธกาล แล้วร่วมกรวดน้ำแผ่เมตตา ร่วมกินข้าวกันบาตร
- เจริญสติภาวนา และกิจกรรมมหรสพเพื่อปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

เป็นที่รวบรวม ดูแล รักษาและจัดระบบบริการการศึกษา ค้นคว้า เอกสารต้นฉบับและสื่อการศึกษาการเผยแพร่ต่างๆของท่านพุทธทาส ตลอดจนการให้บริการ ร่วมมือสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าวิจัย พัฒนาเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนธรรม การจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและจิตใจ ให้เจริญเติบโตจนกล้าแข็งในความ ถูกต้องและดีงามอย่างริ้นรมย์ จนสามารถเป็นผู้ที่อยู่เย็นและเป็น ประโยชน์ยิ่งขึ้น